

Tillfällig föräldrapenning när det inte är samma vård- och tillsynsbehov som har medfört rätt till omvårdnadsbidrag eller vårdbidrag

Försäkringskassans ställningstagande

Försäkringskassan anser att det i vissa fall kan vara fråga om ett annat vård- eller tillsynsbehov än det som medförde rätten till vårdbidrag eller omvårdnadsbidrag för en förälder. Tillfällig föräldrapenning kan i nedanstående situationer beviljas den förälder som inte får vårdbidrag eller omvårdnadsbidrag även om sådant bidrag betalas ut för barnet om

- föräldrarna följer med sitt barn till läkare när barnet har en allvarlig sjukdom eller
- föräldrarna behöver delta vid läkarbesök eller i den behandling som har ordinerats av läkare eller
- föräldrarna behöver avstå från förvärvsarbete för att vårda ett allvarligt sjukt barn som inte har fyllt 18 år eller
- föräldrarna deltar i kurser som anordnas av sjukvårdshuvudman i syfte att lära sig vårda barnet.

Bakgrund och överväganden

Huvudregeln är att flera föräldrar inte kan få föräldrapenningförmåner för samma barn och tid (11 kap. 10 § SFB). Föräldraförsäkringen är tänkt att lämnas till en förälder som vårdar sitt barn och utgångspunkten är att det inte finns behov av att även en annan förälder samtidigt vårdar samma barn. Om barnets omvårdnadsbehov enklare kan tillgodoses och ett jämställt föräldraskap underlättas finns dock undantag. (prop. 2017/18:270 s. 37-39)

Av bestämmelserna i 11 kap 10 §, 13 kap. 3 och 30 §§ SFB framgår när båda föräldrarna, eller flera föräldrar, samtidigt kan ha rätt till tillfällig föräldrapenning. I 11 kap. 16 § SFB anges att tillfällig föräldrapenning inte kan beviljas för sådant behov av omvårdnad eller tillsyn av ett barn som har grundat rätt till omvårdnadsbidrag. Enligt den tidigare lydelsen av 11 kap. 16 § SFB gällde att tillfällig föräldrapenning inte kunde beviljas för det vård- eller tillsynsbehov som grundade rätt till vårdbidrag.

Om tillfällig föräldrapenning och omvårdnadsbidrag skulle beviljas samtidigt för samma behov av omvårdnad och tillsyn innebär det att föräldrarna blir dubbelkompenserade. Samma sak gäller för tillfällig föräldrapenning och vårdbidrag.

Lagstiftaren har klart uttalat att båda föräldrarna ska kunna få tillfällig föräldrapenning för samma barn och tid när det är angeläget att båda föräldrarna samtidigt kan vara tillsammans med barnet (prop. 1984/85:78, s. 75). Det är också en kvalitetsfråga för både föräldrar och barn att kunna vara tillsammans när ett barn drabbas av ett allvarligt sjukdomstillstånd (prop. 2004/05:1, utgiftsområde 12, s. 26). Båda föräldrarna, eller flera föräldrar till ett sjukt barn eller ett barn med funktionsnedsättning ska vidare ha rätt till tillfällig föräldrapenning för samma barn och tid när föräldrarna deltar i en kurs som anordnas av en sjukvårdshuvudman för att lära sig vårda barnet. (Prop. 2017/18:270, s. 37-39)

Omvårdnadsbidrag och merkostnadsersättning införs den 1 januari 2019 och ersätter på sikt vårdbidraget. Förmånerna kommer att löpa parallellt under en period. Omvårdnadsbidraget och merkostnadsersättningen kan beviljas två föräldrar, medan vårdbidraget enbart kan beviljas en förälder. Själva utbetalningen av vårdbidraget kan däremot delas mellan föräldrarna.

Försäkringskassan anser att bestämmelsen i 11 kap. 16 § SFB inte ska tolkas så att den hindrar en förälder som inte får omvårdnadsbidrag eller vårdbidrag från att få tillfällig föräldrapenning i de situationer som anges i 11 kap. 10 § jämförd med 13 kap. 3 och 30 §§ SFB. En sådan tolkning, som Försäkringskassan menar inte ska göras, skulle försätta familjer där en förälder får omvårdnadsbidrag eller vårdbidrag i ett sämre läge än de familjer som inte får sådant bidrag. I de situationer som nämns i det rättsliga ställningstagandet blir barnets behov av att ha flera föräldrar hos sig inte samma behov som det som har grundat rätt till omvårdnadsbidrag i den mening som avses i 11 kap. 16 § SFB. Med den tolkningen uppkommer inte heller den dubbelkompensation som bestämmelsen i 11 kap. 16 § SFB är avsedd att förhindra.

Aktuella bestämmelser, rättspraxis m.m.

11 kap. 10 §, 13 kap. 3 och 30 §§. 11 kap. 16 § samt 22 kap. 3 § SFB

Proposition 1984/85:78, Förbättringar inom föräldraförsäkringen, havandeskapspenningen och vissa regler inom sjukpenningförsäkringen

Proposition 2004/05:1, Budgetpropositionen för 2005

Proposition 2017/18:190, Reformerade stöd till personer med funktionsnedsättning

Proposition 2017/18:270, Regelförenklingar inom ekonomisk familjepolitik

Mikael Westberg

Försäkringskassan

Rättsavdelningen

Verksamhetsområde Socialförsäkring och gränsöverskridande frågor

RÄTTSLIGT STÄLLNINGSTAGANDE

Beslutsdatum

2018-12-19

Vår beteckning

Dnr 18493-18

Serienummer

2018:09

Mia Hjortsten